

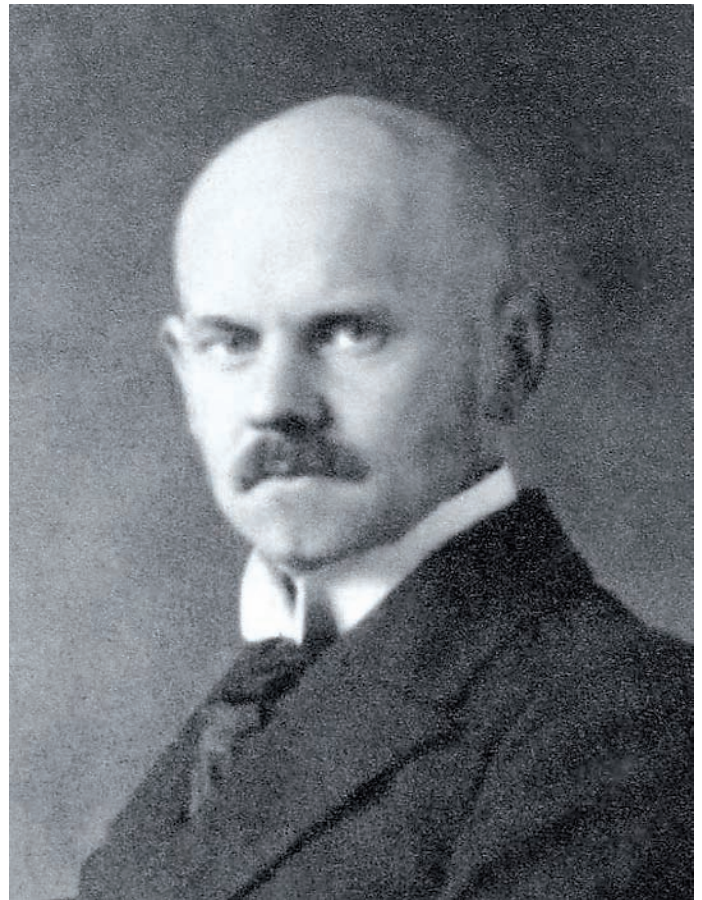
Franciszek Kręcki – patron roku 2018 w ZKP

Rada Miejska w Pelplinie ogłosiła bieżący rok Rokiem Polski Niepodległej. Przypadająca w roku 2018 setna rocznica odzyskania przez naszą ojczyznę wolności motywuje do przypominania tej ważnej w naszych dziejach daty – 11 listopada 1918 r. Trzeba jednak przypomnieć, że na Pomorze Niepodległa dotarła razem z Błękitną Armią gen. Hallera ponad rok później. W Pelplinie żołnierze polscy byli witani 28 stycznia 1920 r. Będziemy na łamach „Informatora Pelplińskiego” przedstawiali biografie tych, którzy tutaj na Pomorzu, na Kociewiu, w naszej małej ojczyźnie, w różny sposób działali na rzecz Niepodległej. Dzisiaj o Franciszku Kręckim, ogłoszonym patronem roku 1918 w Zrzeszeniu Kaszubsko-Pomorskim.

Franciszek Kręcki urodził się 16 kwietnia 1883 w Borzestowie koło Kartuz. W czasie nauki w gimnazjum w Kościerzynie, a potem w liceum w Chełmnie działał w tajnej organizacji filomackiej. W latach 1902–1905 studiował prawo w Berlinie, Królewcu i Heidelbergu, gdzie obronił w 1906 r. dysertację doktorską. Już w czasie studiów prowadził działalność patriotyczną, będąc duchowym przywódcą polskich studentów wywodzących się z Pomorza. Jego starania o otwarcie kancelarii adwokackiej spotkały się z odmową władz pruskich, wobec tego podjął pracę w polskiej firmie zbożowej, działającej na terenie Gdańska (Dom Handlowy i Komisowy Ceres), która w 1919 r. została przekształcona w gdański oddział Banku Kwilecki, Potocki i Spółka, a Kręcki został jego dyrektorem. W okresie międzywojennym zasiadał też m.in. w zarządzie Gdańskiej Giełdy Papierów Wartościowych i Dewiz, w radzie nadzorczej The British and Polish Trade Bank.

Oprócz pracy zawodowej zawsze zajmowała go działalność społeczna. Już w 1907 r. został członkiem Kaszubskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Kartuzach. Razem z Aleksandrem Majkowskim wydawał czasopismo „Gryf”, którego siedzibę przeniósł z Kartuz do Gdańska. Tam też współpracował – jako publicysta – z „Gazetą Gdańską”. W 1911 r. został prezesem gdańskiego oddziału Towarzystwa Gimnastycznego Sokół,

a w 1912 r. należał do kierownictwa Towarzystwa Młodokaszubów. Po powrocie z frontu I wojny światowej (został wcielony do armii niemieckiej) szczególnie intensywnie zaangażował się w działalność niepodległościową na rzecz przyłączenia Pomorza Gdańskiego wraz z Gdańskiem do Polski wchodząc z początku w skład Rad Robotniczo-Żołnierskich. W latach 1918–1920 kierował Podkomisariatem Naczelnej Rady Ludowej na Prusy Królewskie, Warmię i Mazury z siedzibą w Gdańsku, w którym działał m.in. z dr. Stefanem Łaszewskim – późniejszym pierwszym wojewodą pomorskim, pochowanym na pelplińskim cmentarzu. Kierował w tym czasie także tajną Organizacją Wojskową Pomorze. Przeciwdziałał wywożeniu majątku ruchomego z Pomorza przez Niemców, czuwał nad zachowaniem bezpieczeństwa i spokoju miejscowej ludności, brał udział w przejmowaniu ziem przyznanych Polsce na mocy traktatu wersalskiego z 28 czerwca 1919 r. Bronił interesów ludności polskiej w Gdańsku i w Prusach Zachodnich, przeciwstawiał się antypolskiej działalności Grenzschutzu. Za tę działalność władze niemieckie wszczęły przeciwko niemu postępowanie sądowe pod zarzutem zdrady stanu. Ta sytuacja nie zahamowała jego aktywności, wręcz odwrotnie – zwiłokrotnił ją, włączając się w organizację życia politycznego i społecznego wśród Polonii w Wolnym Mieście Gdańsku. Udzielał

się w Gdańskiej Macierzy Szkolnej, był – co szczególnie ważne – inicjatorem i współzałożycielem Związku Harcerstwa Polskiego w Wolnym Mieście Gdańsku. Jako znaczący członek Komitetu Budowy Domu Polskiego przyczynił się do jego otwarcia przy ul. Wałowej w grudniu 1924 r. Należał do założonego w 1922 r. Towarzystwa Przyjaciół Nauki i Sztuki, finansowo wspierał wydawany przez nie „Rocznik Gdański”. Władze II Rzeczypospolitej dostrzegały jego wybitne zasługi dla umocnienia polskości Pomorza, w tym Gdańska. Został uhonorowany Złotym Krzyżem Zasługi, orderem Virtuti Militari, Krzyżem Kawalerskim Orderu Polonia Restituta.

Został aresztowany przez Niemców w dniu wybuchu II wojny światowej, 1 września 1939 r. Więziony najpierw w gdańskich więzieniach Viktoriaschule i Schiesstange, później został wysłany do pracy rolnej u niemieckich gospodarzy na Żuławach, skąd pod koniec 1939 r. przywieziono go do obozu dla jeńców cywilnych w Nowym Porcie w Gdańsku. W styczniu 1940 r. został przeniesiony do

obozu Stutthof. Na mocy wyroku śmierci wydanego przez niemiecki sąd doraźny został 11 stycznia 1940 r. rozstrzelany w grupie 22 wybitnych działaczy Polonii gdańskiej w lesie w pobliżu tego obozu. Szczątki jego zwłok i pozostałych ofiar odnaleziono w maju 1979 r. w nadleśnictwie Stegna, skąd je ekshumowano i złożono do wnętrza Pomnika Walk i Męczeństwa, znajdującego się na terenie byłego obozu koncentracyjnego Stutthof w Sztutowie.

oprac. BW

Bibliografia

Hajduk Bolestaw, *Kręcki Franciszek Leon, pseud. Bobrius (1883-1940), prawnik, bankowiec, działacz instytucji i organizacji polskich na Pomorzu Gdańskim* [w:] Słownik Biograficzny Pomorza Nadwiślańskiego, t. 2, s. 505-507.

Elżbieta Grot, <http://gdanska.zhp.pl/franciszek-krecki/>
<https://niepodlegla.pomorskie.eu/-/biogram-franciszka-kreckiego>